

KOHALIK KULTUURILUGU

AINEKAVA

1. Üldalused

1.1 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Valikaine „*Kohalik kultuurilugu*” annab ülevaate kohalikust kultuuriloost alates esimestest suulistest ja kirjalikest allikatest kuni tänapäevani teema "Kultuuriline identiteet" käsitlemisel.

Õppeaine „Kohalik kultuurilugu“ peamised eesmärgid:

- teadvustada, väärtustada, talletada ja edasi kanda kodukandi kultuurilist pärimust;
- tutvustada Pilistvere kihelkonnast pärit ja/või siin tegutsenud kirikuõpetajaid, riigimehi, kirjanikke,
- kunstnikke, muusikuid jt olulisi isikuid, et väärtustada Eesti rahvuse ning riigi jaoks olulisi inimesi, mõistes üksikisiku ja tema vaimse pärandi olulist rolli väikese rahva ajaloo;
- tutvustada Pilistvere kihelkonna pärandkultuuri erinevaid tüüpe: maastikupärand, mõisapärand, talupojakultuur, arheoloogiapärand, sõjapärand, tööstuspärand, arhitektuuripärand jne;
- aine sisu käsitlemiseks vajalike andmebaaside tutvustamine, sealt info leidmise ja kasutamise oskuse omandamine.

1.2 Õppeaine kirjeldus

Õppeaines „Kohalik kultuurilugu“ saadud teadmised aitavad õppijal teadvustada kultuuri järjepidevust ning märgata ja kogeda (pärimus)kultuuri erinevaid ilminguid tänapäeval. Aine toetab ja tugevdab inimese isiksuseks olemist, aidates tal orienteeruda tänapäeva kultuurilises mitmekesisuses, tutvustades kultuurilugu ja kontekste ning nendevahelisi seoseid. Aine suunab õppijaid mõistma (pärimus)kultuuri tähendust tänapäeva ühiskonnas. Õppija oskab aine läbimise järel mõtestada ja analüüsida omaenda seost (pärimus)kultuuriga ning julgeb olla tema ise.

Pärimuskultuur kujutab endast traditsioonilise ja innovaatilise lõimumist. Rahvapärimuse tundmaõppimine aitab mõista, kui olulised on traditsioonid nii üksikisiku kui riigi ja rahva elus. Oma pere, suguvõsa ja kodukandi ajaloo lähtuvad teadmised suurendavad vastutustunnet oma

lähedaste ja kodupaiga suhtes ning aitavad kaasa kodanikutunde tekkimisele ning rahvuslike põhiväärtuste säilimisele. Aine äratav õpilases huvi ka teiste kultuuride vastu.

1.3 Hindamine

Ainekavas on kirjeldatud õppeaine õpitulemused. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sh esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele ning arvestades õpilase individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut.

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hindamise eesmärk on toetada õpilase arengut ja õpimotivatsiooni. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Käitumisele (nagu huvi tundmine, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, käitumine looduses ja reeglite järgimine) antakse hinnanguid.

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Hindamise kriteeriumid on täpsustatud kooli õppekavas.

Hindamine toimub Õpilasel valmib õpimapp, mis on hindamise olulisim objekt. Õpimapp arendab ja näitab õpilase motivatsiooni, tahtemadusi, süstematiseerimisoskust, tema konkreetset panust, suhtumist õppimisse ja süvenemisastet. Trimestrihinne saamiseks peab õpilane ära tegema kokkulepitud tööd õppeprotsessi jooksul ja jätma nendest "jälje" eespool nimetatud õpimappi.

2. Õppesisu

2.1 Pärimuskultuur

Pärimuskultuuri teemade käsitlemisel liigutakse tänapäevast minevikku ja õppija lähemast ümbrusest kaugemale.

Territoriaalne kihelkondlik jaotus, praegune administratiivjaotus. Kodukihelkond, piirid ja naabrid.

Mõisted: kultuurilugu, pärimuskultuur.

Pere ja paikkond

Pärimuskultuuri põhiväärtused: pere, kodu, esivanemate austus, ausus, töökus, väärikus, maakultuuri järjepidevus, säästlik eluviis.

Väärtushinnangud ja nende muutumine ajas. Rühmad, kuhu kuulun (pere, sugulased, kogukond jne).

Perekonnakombestik. Inimelu tähtsündmustega seotud tavand ja selle muutumine.

2.2. Rahvakultuur

Rahvausund ja -kombestik. Eesti rahvausundi põhijooned: hingekujutelmad, looduse hingestatus, esivanemate kultus. Üleloomulikud olendid varasema aja ja tänapäeva eesti rahvausundis. Kodupaiga pühad kohad ja käitumistavad. Looduslikud ja inimeste poolt rajatud pühad paigad (hiied, ohvrikohad, puud, ristipuud, lätted, kirikud, kabelid, kalmistud). Kristluse ja rahvausundi seos. Kõrgreligioon ja rahvausund. Mõisted *püha* ja *üleloomulik*. Rahvausund eesti talupojakultuuris ja tänapäeval.

Rahvakalender. Rahvapärane ajaarvamine. Rahvakalendri tähtpäevad ja nende tähistamise kombestik.

2.3. Aineeline pärimus

Rahvarõivad ja ehted. Majatarbed ja tööriistad. Ehitised. Toidud ja söömiskombed.

2.4. Kirjandus. Kool. Seltsielu

Kiriku-, ilu- ja koolikirjandus. Kooliõpetus. Kihelkonna- ja vallakoolid. Tänapäeva koolid. Oma kooli ajalugu.

Seltsielu areng. Oma kodupaiga seltside ajalugu, praegused kultuuriseltsid.

Tuntud kihelkondlased. Teadlased ja muud silmapaistvad inimesed (pastorid, muusikud, õpetajad, seltsitegelased, kunstnikud, sportlased, lauljad, poliitikud jt)

Kohustuslik on läbi lugeda kohaliku kooli ajaloost rääkiv raamat - Raimo Männise "Kiviküla kooli poisid".

2.5 Õppeaine omandamist toetavad tegevused

Õppeekskursioon oma kihelkonnas. Kohaliku kalmistu külastamine. Muuseumi ja/või raamatukogu külastamine. Fotojaht kodupaigas. Osalemine traditsioonilistes tähtpäevadel ja pühadel.

3. Õpitulemused

Õpilane

- oskab nimetada tähtsamaid piirkondlikke keelelisi ja kultuurilisi erijooni;
- oskab nimetada piirkonna kultuuriloolisi tähtteoseid ja kultuurilooliselt tuntud isikuid;
- on saanud pärimusliku praktilise tegevuse kogemuse, mille abil ta oskab paremini mõtestada

pärimuskultuuri ja tajuda selle järjepidevust;

- tunneb pärimuskultuuriga seotud põhimõisteid;
- oskab arutleda traditsioonide ja tavade üle nii üksikisiku kui ka ühiskonna elus;
- tunneb tähtsamaid vaimse ja ainelise pärimuse liike;
- huvitub kaasaegsest ja varasemast paik-/kogukonna pärimusest ning ajaloost;
- väärtustab perekonna ja kodukandi pärimust;
- oskab leida infot pärimuskultuuriga seotud teemade kohta kirjandusest ja internetiallikatest;
- peab lugu loodussõbralikest eluviisidest ja järgib sellist eluhoiakut igapäevases elukorralduses.